

7.5.2010

Co se dočtete:

- O dějinách českých majálesů
- O akcích CSPK
- O sexbombách přelomu starého a nového režimu
- O tom, kdo jsou Cajzli
- A že by bez nich bylo v Brně líp
- Kde si příště zajucháte (v Cajzlu, v Brnisku aji na lontě)
- O tom, co udělala Sametová revoluce se sexualitou

Centrum pro studium populární kultury (CSPK)

Vážení čtenáři, spanilomyslné čtenářky, milé buzny,

držíte v rukou vysoce kvalitní příležitostnou tiskovinu, jíž se vám představuje Centrum pro studium populární kultury (CSPK). Je to tak trochu něco jako VUML, akorát neprobíhá večer, nikdo tam nikoho neučí a ani o marxismus-leninismus bys tam zas tak často nezařadil – aspoň ne v přiznané formě. Je to sympatické semi-akademické těleso, jež se věnuje výzkumu na poli populární kultury – tedy nejen popkultury v nejširším slova smyslu (televize, popová hudba), ale také se zabývá módou, oblékáním, všednodenním děním, životním stylem a taky politikou, nebo třeba marxismem-leninismem. Mladí badatelé v CSPK od rána do večera pracují na svých rozmanitých úkolech, aby je po no-

cích zpracovávali do rozmarných studií a monografií, do textů přednášek a do scénářů nejrůznějších prezentačních akcí. Mezi ně patří „popkulturní mecheče“, která se konají v různých městech naší krásné vlasti pro nejširší veřejnost (více v listě), ale i bohubilé akce, jakou je i prezentace výjezdové jednotky CSPK na českobudějovickém majálesu. Populární kultura se totiž nedá jen studovat (více v listě), ta se musí i populárně prezentovat (více v listě). A co nejvíc, populární kultura se musí žít (více v listě). Proto vezmi svého žigula, navlíkni se do tesilek a za poslechu báječné muziky vyjeď do krajiny a ... ne, to sem nepatří. V naší nadšení vzbuzující příležitostné tiskovině najdete všechny potřebné; kontakty a upoutávky, jakož

centrum
pro studium
populární
kultury

Logo CSPK spojuje rozvernou důmyslnost s komerční chytlostí. Jeho hrdou autorkou je známá grafička Kateřina Nováčková.

i ukázky z našich prací. Pokud vám něco nebude jasné, neváhejte se zeptat – nejlépe živých exemplářů pracovníků CSPK, mezi něž s největší pravděpodobností bude patřit i kolportér, jenž vás obtěžkal touto vzácnou a krásnou příležitostnou tiskovinou.

Velkolepé čtení!

Web CSPK zatím supluje blog a Facebook

V době, v níž, kdo není na internetu, jakoby nebyl vůbec, Centrum pro studium populární kultury (CSPK) tvrdě pracuje na své internetové stránce. Prozatímni funkcí internetové prezentace tak zastává blog, na němž od založení organizace na jaře loňského roku průběžně přibývají informace o aktuálních aktivitách CSPK i zárodky nových projektů. Druhou funkční platformou, na níž se CSPK snaží prezentovat v kyberprostoru, je Facebook. Po poměrně skromných začátcích se i naše facebooková stránka roz-

rostla a dnes ji lze považovat za jedno z neuralgických center organizace. Pravdou ale zůstává, že ani blog ani profil na Facebooku nemohou nahradit skutečnou internetovou stránku, a to není ani jejich úkolem.

CSPK má proto registrovány dvě domény, které chce v budoucnu využívat jak jako prostor pro vlastní prezentaci (www.cspk.eu), tak i jako místo, na němž se budou soustředit rozmanité informace o studiích populární kultury v prostoru středovýchod-

ní a jihovýchodní Evropy zejména v období nedávné historie (www.popularnikultura.eu). V této souvislosti plánujeme vytvoření databáze, v níž se budou formou slovníkových hesel soustředit relevantní termíny a informace o jednotlivých subkulturách nebo populárních osobnostech. V této chvíli nelze než vyslovit přání, aby během příštího jara byla internetová stránka fungující na obou doménách skutečností a stránku si našli její návštěvníci.

Král pražského studentského majálesu 1965 – Allen Ginsberg

„Nejmasovější z oslav se mění v komerční podnik, při kterém se nabízí možnost představit širšímu publiku subjekty podnikající a cílicí na studenty a tento studentský svátek nijak nezastírá ani svoji identitotvornou funkci“

Majáles 1963 v Olomouci

Jak se u nás majáles vyvíjel a měnil?

Majáles se dnes prezentuje jako oslava krás studentského života a kreativity. Původ slavnosti bychom ovšem našli už někde v 18. století v prostředí středoškoláků. Ti si je spojovali se dnem školního volna, kdy se obvykle před filipojakubskou nocí (30. 4.) vydali pod školními prapory a se svým učitelem do jarní přírody. Zde zpěvem oslavovali radost ze dne, v němž je prázdno od knih a učení a slíbili si, že denní lenošení vystřídají ještě usilovnější celoroční práci. Na tradiční výklad navázal i nejslavnější interpretátor svátku, spisovatel Alois Jirásek, ve své Filosofické historii (1878). Oslavu zasadil do litomyšlského filosofického semináře konce první poloviny 19. století. Tamější gymnazisté se dle tradice odebírali do přírody, aby zpěvem, tancem a veršovánkami uvítali v Nedošinském háji příchod jara. Jirásek svátku podsunul antiklerikální, antišosácký a hlavně nacionální náboj, kterým především se aktivoval způsob oslavy v době česko-německého národnostního boje konce 19. století. Jako volnomyšlenkářský, pokrokový a vlastenecký svátek si v této době majáles přivlastnili i vysokoškolští studenti a svůj prestižní společenský význam získal i v menších městech jako vítaná příležitost k deklamování nacionálního programu při setkání studujících, učitelů a městské honorace.

Od Jiráskova přepisu majálesové tradice se jeho konání chytly mnohé spolky, které jeho podporou demonstrovaly význam studentstva pro „povznesení české kultury a vzdělanosti“. Svátek se už ke konci 19. století stal **médiem** pro organizace na podporu studentů a současně demonstrací starobylosti českého světa. Například v almanachu z litomyšlského majálesu roku 1907 najdeme několik ukázkových textů, z nichž jeden představuje národní studentské organizace (Husův fond, Spolek pro podporu nemajetných studujících na Filosofické fakultě, Radhošť – spolek pro studující z Moravy a Slovenska atd.) a zároveň vyzývá k jejich podpoře, zatímco další odkazuje k tradici vlasteneckých písní z roku *osmačtyřicátého*. V podobném duchu se nesly majálesy až

do počátků první republiky, kdy jejich velkolepost a význam začal ochabovat.

Znovu se aktivovaly až v časech poválečné „národní revoluce“. V letech 1946–47 se v přípravách majálesového veselí angažovali hlavně politicky aktivní mladí svazáci a tak se do dobových almanachů dostaly často věty podobné té z třetšského z roku 1947; tehdejší svazácký tajemník namísto jara a rozpustlosti studentského života velebí „v nejkrásnějším měsíci roku, v měsíci květnu a v měsíci osvobození“ jednotu mládí, neboť je čas, kdy „*vycházejí mladí dělníci s písní na rtech a radostnou, rozesmátou tváří, aby manifestovali nezlomnou a pevnou jednotu veškeré mládeže*“. Změnit charakter svátku se po únorovém převzetí moci komunisty snažilo dokonce i Oddělení propagandy a agitace Ústředního výboru Československého svazu mládeže. V roce 1956 vydalo metodickou příručku „*Ako připravit majáles*“. Podle ní se při oslavách nemá zapomínat vedle studentstva ani na ostatní mládež a pracující inteligenci. Jen tak se svátek mohl stát „*výrazem nerozborného spojení budoucí inteligence s robotnickou třídou*“. Stranicky interpretovaný majáles měl potírat specifika studentské vrstvy. Jak navrhuje také část brožury *Politicko-organizační příprava majálesu*, má být pro jeho přípravu získán *ředitel domu osvěty, inspektor pro kulturu a školy, rada okresního nebo krajského národního výboru, dále ředitel největšího závodního klubu* apod.

Nicméně i navzdory propagandě si majálesové oslavy během padesátých a šedesátých let 20. století uchovaly svůj studentský ráz. Naopak, zaobaleny do podoby studentského recesismu **n a b r a l y d y n a m i c k ý** „opoziční charakter“. Na pozadí karnevalové proměny společenských rolí se oslava stala pro totalitní režim přímým ohrožením. Po odpoledním karnevalovém rozmaru se roku 1956 proměnily večerní studentské oslavy v kritická fóra a napomohly vzniknout i dvěma peticím (od Československého svazu mládeže Matematicko-fyzikální fakulty UK a Pedagogické fakulty UK), které přímo vyzývaly ke zrušení cenzury, přehodnocení „bratrského“

vztahu k SSSR nebo omezení kádrového řízení na školách. Studentské veselí tak rozpoutalo v Čechách vůbec největší vlnu protestního hnutí, která následovala odhalení kultu osobnosti v SSSR. Majáles se stal **médiem odporu**, a proto další ročníky byly spolupřipravovány a bedlivě kontrolovány bezpečností. Pouze jednou, v roce 1965, byla dána větší volnost pořadatelům a opět se to nevyplatilo. Pozdvižení vyvolala volba amerického beatníka Allena Ginsberga králem pražského majálesu. Ginsbergovo „vítězství“ zcela narušilo studentskou disciplínu a alespoň na malou chvíli zvrátilo panující řád. Oslavy tak proto v dalších letech zůstaly pod přísným dozorem, poté co se ukázalo, jak nebezpečnou politickou zbraň může spektákl vytvořit. Alegorických průvodů a veřejných pochodů ubylo, v osmdesátých letech je nahradily přehlídky hudebních skupin.

Majáles nicméně nastartoval, co jiné „karnevaly revoluce“ v dalších letech dotvořily. Režim v pouličních happeninzích zkorodoval a studentům se jej v roce 1989 při jiné příležitosti podařilo svrhnout. Nic tak nebránilo návratu majálesu v jeho plné síle. V současné moderní podobě se svátek objevuje od počátku 21. století. Nikdo mu už nebere jeho studentskou identitu, nicméně ani v současnosti nejde zcela mimo politiku. Naopak každá z akcí dostává svůj vlastní společenský rozměr - nejmasovější z oslav se mění v komerční podnik, při kterém se nabízí možnost představit širšímu publiku subjekty podnikající a cílicí na studenty a tento studentský svátek nikterak nezastírá ani svoji identitotvornou funkci. V Praze se dlouhodobě majáles spojuje se snahou, na jejímž konci by mělo být vytvoření univerzitního kampusu, v krajských městech si radnice jeho částečnou podporou slibují, vedle přiblížení svým potenciálním voličům, také upevnění regionální identity, ve které nemalou roli hrají místní univerzity. Z organizátorů jednotlivých majálesů se podobně jako v minulosti profilují jednak osobnosti a mluvčí studentských směrů, ovšem třeba i úspěšní podnikatelé.

V Brně jsme juchali na Popkulturním mecheche

Dne 25. února 2010 se uskutečnil v pořadí již druhý večírek Centra pro studium populární kultury, který se tentokrát konal v Brně. Cílem tohoto setkání bylo představit Centrum širšímu publiku, informovat o dosavadní činnosti i o plánech do budoucna a nabídnout možnost spolupráce s CSPK. Zatímco na listopadové představení nově vzniklé neziskové organizace v pražském klubu Underground si našla cestu více než stovka návštěvníků, moravská premiéra měla komornější parametry. Přesto si dovoluji tvrdit, že tři desítky fanoušků CSPK se v Café Mezzanine a později v klubu Pangea rozhodně nenudily. Čekal na ně totiž bohatý program, který zahrnoval nejen přednášky, komentované prezentace a stylový hudební doprovod,

ale i hodnotnou tombolu a chutné občerstvení.

Vzhledem k tomu, že se "mecheche" konalo v jihomoravské metropoli, zvláštní pozornost byla věnována tématům zaměřujícím se na regionální aspekty popkultury. Josef Smolík z FSS MU seznámil publikum s problematikou brněnských fotbalových hooligans, jeho kolegyně z téže fakulty Slávka Ferenčuhová pohovořila o specifické módě na bratislavském sídlišti Petržalka a do třetice zaostřili na lokální problematiku Ondřej Daniel s Jakubem Machkem v prezentaci "Bez Cajzlů by bylo líp". Jistě není třeba dodávat, že Cajzli v brněnském hantecu představují Pražáky. Spektrum přednášek a videoprezentací bylo ovšem širší a pozorní posluchači se dozvěděli mnohé i o alternativním

způsobu cestování (Jirka Nesiba: Ekologická stopa a cestování), specifických projevech české populární hudby posledních tří desetiletí (Tomáš Kavka: Dětské zpěvačky a jejich "tátové") nebo o "sexistickém prasátku" (lidskoprávní okénko Kristýny Pešákové).

Aby nebyli účastníci akce zavaleni informacemi, druhá část večírku, která probíhala v klubu Pangea, se nesla v daleko uvolněnější atmosféře. Zatímco DJs radia Horalistán a členové CSPK vybrali stylovou kulisu, fanoušci CSPK diskutovali o „popkulturních“ tématech. „Mecheche“ skončilo až kolem půlnoci a díky patří organizátorům, návštěvníkům a také moderátorovi večera Lukáši Venclíkovi.

Bez Cajzlů by bylo líp

Historička: Pardon-mála poznámka
I ten proklínají Hitler zde zavedl "Protektorat Böhmen und Mähren"- uzral existenci Moravy, když byl šovinista a nacist. Dnes to Čechům nevoni, to spíše se kamarádi se Slováci, zvu sportovce, umělce a hradi jim vysokokolská studia.
08.02.2010 22:29, R. Hledík

Co Vám CSPK nachystalo na jaro a léto 2010?

10.-22. května 2010, Brno

Autonomní buňka „CSPK - Staré Brno“ podpoří ProtestFest 2010

15. června 2010, Uni-jazz Praha. Od 17. 30 hod – 22. 00 hod.

Valná hromada CSPK

Předběžný program – zpráva o činnosti
Diskuse nad náměty, volné návrhy

Volba nového vedení
Přednáškový, klipový a filmový blok

Poslední prázdninový víkend, Vysočina nebo Středočeský kraj

Letní škola CSPK

Popkulturní workshopy

Plány CSPK na sezónu 2010/2011

„Na lokální problematiku zaostřili i Ondřej Daniel s Jakubem Machkem v prezentaci "Bez Cajzlů by bylo líp". Jistě není třeba dodávat, že Cajzli v brněnském hantecu představují Pražáky.“

Centrum pro studium populární kultury (CSPK)

Žebětínek 35, 621 00 Brno,

cspk@centrum.cz,

+420 608 862 034

IČO: 26564432,

číslo účtu: 2900060868/2010

CSPK tvoří:

Ondřej Daniel - prezident, zakládající člen, vedoucí centrály organizace v Brně a její autonomní buňky „CSPK-Staré Brno“. V rámci vlastního výzkumu se zabývá funkcí populární kultury při formování městských subkultur, především ve spojení s etnicitou, migracemi a nacionalismem.

Tomáš Kavka, tajemník organizace, zakládající člen, vedoucí pražské a zároveň královehradecké pobočky CSPK. Jeho specializací při výzkumu je populární hudba a šoubyznys obecně. Vedle práce pro CSPK funguje jako kurátor ve významném muzeu a doktorand.

Jakub Machek, vrátný v Naději a koordinátor výzkumu. Vede na dálku pobočku organizace na Vysočině a v Košicích. Jedná se o hlavního teoretika organizace. Nyní ho nejvíce zajímá konstrukt „obyčejného člověka“ potažmo „obyčejných lidí“ v internetových diskuzích. Kromě typického Čecha na internetu projevuje zájem i o idealizovaného Inda v Bollywoodu.

Marek Škorvaga, vedoucí pobočky CSPK ve středních Čechách. V rámci organizace se stará o technické zázemí, výzkum směřuje do oblastí reklamy a virtuálního sociálního prostoru, v poslední době cílí na různé pohledy k romské otázce. Volného času využívá k aktivitě v neziskovém sektoru, účastní se a spoluorganizuje různé workshopy a bloguje.

Vojtěch Varyš, v CSPK: externí praktik, divadelní odborník, zpravodajský důstojník. Mimo CSPK: je členem umělecké skupiny Sekvestoři nového žití, kde působí jako vedoucí ideolog. Divadelní kritik, herec, elegán.

Anna Vrbová zatím přispívá k větší genderové vyváženosti týmu CSPK.

Sametová transformace sexuality v populární kultuře

Rafinovaná sexualita proniká do veřejného prostoru již od poválečných let. Verbálně se začala projevovat v období tzv. sexuální revoluce koncem šesté dekády a spolu s masovým šířením a zlevňováním technik zobrazení (video, digitální fotografie, internet), dostává čím dál propracovanější i svoji vizuální (a virtuální) podobu. Na vlně vyzývavých erotických obrazů se udržuje při životě mnoho stylových magazínů, televizních pořadů, erotika navíc prodává i velké množství produktů prostřednictvím reklamy.

Zvláštním způsobem její projevy obohatily i hudební popkulturu. Projekt si všímá využívání sexuality v diskotékové hudbě od vytvoření kategorie hudebních sexbomb (např. Samantha Fox, Sabrina) a jejich vlivu na postkomunistickou tvorbu sexidolů. Poukazuje se v něm na polistopadovou proměnu zpěvačky Heidi Janků a poté na zvláštní regionální produkt ze Saska, krále „Osipornoprůmyslu“ a saského šlágru Sachsen Paula. Celý text na našem blogu a už brzy na našem webu www.cspk.eu.

Nesmrtelná Sabrina Salerno se při propagaci katolické církve pramálo styděla